

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА
ЦЕНТР СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ «POLITICUS»

**ШОСТА ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ**

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА:
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ТА ШЛЯХИ
МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ**

23 квітня 2021 р.



Видавничий дім
«Гельветика»
2021

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
(№ 11 від 29 квітня 2021 року)

Організаційний комітет конференції:

Наумкіна С. М. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Гедікова Н. П. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Долженков О. О. – доктор політичних наук, доцент, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Музиченко Г. В. – доктор політичних наук, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Ростецька С. І. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Проноза І. І. – кандидат політичних наук, старший викладач кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали Шостої Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Одеса, 23 квітня 2021 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2021. 68 с.

ISBN 978-966-992-541-1

УДК 321(477)(063)

Ростецька С. І.,
кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри політичних наук і права
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

КОНСТРУЮВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ: СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ

У державах, що трансформуються, регіональна ідентичність є динамічною і залежить від нових соціальних відносин, економіки держави, культурних та ментальних характеристик, ідеологічних розбіжностей. Регіональна ідентичність – це фактор як соціально-економічного розвитку, так і елемент політичного управління і важливим чинником сучасного політичного процесу. Слід зазначити, що серед типів ідентичності вона займає особливе місце і пов'язана з певними територіями, які визначають особливі форми життєвих практик, картини світу, символічні образи. Питання конструювання регіональної ідентичності постає актуальним на часі для багатьох країн світу, і України зокрема. А розуміння особливостей конструювання видається можливим, в першу чергу, через дослідження структурних компонентів регіональної ідентичності.

Структурні компоненти регіональної ідентичності можливо визначити в залежності від критеріїв типологізації. Наприклад, в залежності від ступеня усвідомленості і політизації регіональних особливостей М. Кітінг вважає, що «в регіональній ідентичності є три пласта. Перший пласт – когнітивний, він пов'язаний з процесом усвідомлення існування регіону, його географічних меж, порівняння свого регіону з іншими, а також з перебуванням ключових характеристик регіональної окремішності (наприклад, через мову, кухню, історію та ін.). Другий – емоційний, він включає спосіб сприйняття людьми свого регіону і ступінь її актуалізації в порівнянні з іншими підставами для ідентифікації, наприклад, класової і національної. Третій – інструментальний,

на рівні якого регіон розглядається в переслідуванні загальних цілей» [1, с.69].

Дослідники Х. Хутам і А. Лагендік також виділяють в регіональній ідентичності три рівні: стратегічний, культурний і функціональний. «Регіон знаходить свою ідентичність, якщо він відрізняється від інших регіонів політично оформленими стратегічними планами, має або виробляє культурну гідність і функціональну будову»[2]. Слід зазначити, що концепції Кітінга і Хутам-Лагендіка будуються на включенні в структуру регіональної ідентичності двох вимірів: об'єктивувати виразів регіональної унікальності, наприклад, історико-культурний фон, на основі якого «виростає» самосвідомість мешканців, і механізмів актуалізації цих особливостей через політику щодо їх конструювання.

Найчастіше, при розгляді питання конструювання регіональної ідентичності доцільно розглядати два рівні, а саме культурний та стратегічний.

Щодо культурного рівня, дослідження повинні акцентуватися на наративах, міфологемах, цінностях та символах, які склалися в рамках досліджуваного регіону. Однією з функцій політичного міфу є конструювання реальності. Суть даної функції політичного міфу, втім, як і будь-якого іншого, полягає в беззастережній вірі в істинність того, що відбувається, в безапеляційно тих образів, фактів, які постають перед індивідом і які він добудовує своїм сприйняттям [3, с. 46].

Формування єдності території на культурному рівні неможливо без оформлення кордонів регіону. Причому мова йде не скільки про адміністративне маркування простору, скільки про їх символічному оформленні. Таким чином, на рівні культурного усвідомлення регіональна ідентичність знаходить вираз у емоціональній причетності до регіонального співтовариства і проявляється у відповіді на питання «Хто ми?» через один або кілька дискурсів регіональної унікальності, що описують виняткові риси спільноти через міфологеми, символи. В результаті культурний рівень ідентифікації постає в тих чи інших характеристиках регіональної спільноти.

З того моменту, коли наявні особливості починають використовуватися в політичних цілях або свідомо винаходяться, регіональна ідентичність набуває стратегічного рівня.

Відносно стратегічного рівня, то його можливо визначити як свідомий «винахід» і використання регіональної унікальності (символічна політика, «винахід традицій», політика ідентичностей регіональних еліт), а також просування конструюється унікальності, яке виражається у формуванні регіонального іміджу (політика щодо формування іміджу, позиціонування території у зовнішній простір і т. д.). Слід зауважити, що цілеспрямоване просування позитивного образу може відбуватися двох напрямках: як всередину регіону (для поліпшення позитивного сприйняття регіону його жителями) і зовні (іншим регіонам, федеральному центру, міжнародним акторам). Таким чином, основу конструювання регіональної ідентичності становить не тільки уява про унікальність території, але і матеріал, що лежить поза ним, а саме усвідомлення ставлення до регіону і сприйняття регіону ззовні. Вищим проявом стратегічного рівня стає вираз пріоритетів розвитку регіону і таким чином, ідентифікація за принципом «хто ми» доповнюється питаннями «Куди ми йдемо?», «Яким шляхом?». Будь-який регіон – це унікальний «набір» проявів регіональної ідентичності в змістовному вираженні і дискурсивних практик, що конституюють регіональну самість. При чому, в одних регіонах активно здійснюється політика щодо конструювання регіональної ідентичності, а десь регіональна «самість» розвивається стихійно.

Література:

1. Китинг М. Новый регионализм в Западной Европе. *Логос*. 2003. № 6(40). С. 67–116.
2. Houtum H., Lagendijk A. Contextualizing Regional Identity and Imagination in the Construction of Polycentric Urban Regions: The Cases of the Ruhr Area and the Basque Country. *Urban Studies*. 2001. Vol. 38. № 4. P. 751–752
3. Ростецька С. І. Регіональний міф як засіб формування регіональної ідентичності. *Регіональні студії*. 2019. № 17. С. 46–50.